

Familieoptegnelser af Lave Urne til Bontofte og Fru Johanne Kaas samt Fru Margrethe Mühlheim Henrik Ungers.

Udgivne efter Originalerne i Arkivet paa Breitenburg ved **Louis Bobé.**

1. Optegnelser af Johanne Kaas, Lave Urnes.

A.

Anno 1660 dend 18 Jannuvari haffuer jeg *Johanne Kaass*, salig *Laue Vrness*¹⁾, optegnet det[t]e effter følgendeiss, minne Børn til nogen Vnder Retning effter min Død och Affgang.

Er jeg *Johanne Kaass* fød paa min federne Ga[a]r[d] her i Vendsøsell Aar 1602 den 12. Marts, som daa ind fallt paa en Thiss Dag, haffuer mi[n] kiere och sallig For elder ladet mig komme till den hellige Doff i mange erlig Adellss Folk saa och i mange. andere heder lige gott Folk deress Ner verellsse. Der jeg nu var aaten Vger gamell, daa kallde Gud min kiere sallige Moder aff denne ellendige Verd[en] till Hemerigess Glede och Saalighed, haffuer saa sallig Fru *Ingeborig Skill*, salig *Aatte Banerss* til Vorgar, tagett mig till sig; haffuer jeg saa verett huoss hinder paa tu Aarss Tid, medeler tid bort kallde Gud hinder fra dene Verden, er jeg saa komen till min kier och nu sallige Mor Moder, Fru *Margrette Vllstand*, salig *Peder Jullss* till Alsted. Haffuer jeg saa verett huos hinder, till jeg vaar ni Aar gamell och nogett paa mett 10. Aar, medeller tid daa op føde hun mig i alld Gudss frøgtig hed, lod mig lere aatt lesse och skrive och i allt, huess mig tenligt var till en god Op tog-tellss, effter som min Aar och Alder kunde ta[a]lle. Der nu Gud allermegtigst hinder ved den timelige Død bort kaldet til det euig Liff och Salig hed, haffuer saa min sallige Moderss Farster, erlig och velbyrdige Fru *Maren Jull* till Reffstrup, salig *Hermand Jullss* till Aaberig, tagett mig till sig. Haffuer jeg saa verett huos hinder i 6 Aar, og medellertid haffuer hun hollt mig till alld Gudsfrøgtighed och ladet mig lere allt, huess hun vedste mig kunde vere tinligt och mig kunde kom til For fremellsse och

¹⁾ Lage Urne til Bontofte, f. 1601, siges at have rømmet Landet for sin Frues Skyld (Danmarks Adels Aarvog XXI, 472).

verrett mig megett hulld och god. Der jeg nu haffde verett huoss hinder paa 6 Aarss Tid, daa kalde Gud hinder fra denne Verden, haffuer saa hinderss kiere Dater, erlich och velbyrdig Fru Frue *Christendssse Jull* thill Stauffuer gar¹⁾, *Knud Gyldenstierness* till Voss borge, verett begerendiss aff min sallige Fader och min Moder *Ageta van Mellen*, att di villde beuillge, at jeg motte kome till hinder, hueket min[e] For elder och effter hinderss Begering samtøgtte, kom jeg saa till di Gott Folk, och var jeg saa huoss denom i 8 Aar, och beuiste di mig megett gott och hollt mig i alld Agtt och Ere, och jeg der i mod igen beviste mig i mod denom i alld Lydighed med huess, som jeg vedste di kunde haffue Tieneste aff. Medeller tid begerde min kiere For elldere mig nogen Gange, att di villde haue mig hiem, huillke dog om si[de]r effter deress Begering skede. Kom jeg saa hiem till min sallige For elldere och var jeg saa huoss denom paa 2 Aarss Thid. Medeller tid skeyde[!] det vfor modendis keysserlig Indfalld her i Julland. Der nu Gud allermegtigste haffde begauedt disse Lande med Fred och Rolighed, och min For elder saa vell som ander var komen hiem i gen till derss Huss och Gar, effter di haffde veret land fløgtig, daa haffuer min kiere Morster *Christendss Jull* begiertt aff min sallige For elldere, att jeg motte kom til hinder igen, huillkett min kiere For elldere och samtøgtte; var jeg saa atter huoss di Gott Folk i thu Aar. Medeller tid skede dit aff Gudss visse For syn, att erlig och velbyrdige Mand *Laue Vrne* till Bontoffte lod bede om mig till sin Hustru, er j[eg] saa aff Gudss For syn bleuett hanom till saagtt²⁾; siden er vores Bryllup bleuen holddet paa Giollebo i Skaane Aar 1630³⁾. Siden leuede vi till samell i en krestelig och kierlig Egteskaff i

¹⁾ ∅: Stubbergaard.

²⁾ Slet saa regelmæssigt gik det nu ikke til ved denne Trolovelse, idet Lage Urnes Frieri netop ikke blev samtykket af hendes Forældre, skjønt han var hendes Stifmoders Agathe von Mehlers Søstersøn; saa forførte han hende og bortførte hende 2. Okt. 1630 i Nyborg. Jvf. nedenfor. (D. A. A. XXI 472 f.)

³⁾ Bryllupet stod 13. Okt. 1630, Vielsen forrettedes af Præsten i Vemmeløf, som i den Anledning 1632 blev sagsøgt, og de Bryllupet ledsagende Omstændigheder vare sagtens ogsaa Aarsag til, at Lage Urne samtidig maatte rømme Landet. (Smst.).

2 Aar och nogle faa Vger, saam voress Egteskaff vell segnede Gud med 2 Børn, en Søn och en Dater. Sønen *Johan Vrne*, Daateren *Thalle Vrne Hanss Wolff Millhemess*.

Siden haffuer jeg sidet en fatig bedreuede Enke och for hollt mig saa i min Enke stannd effter min sallige Mandss Død och Affgang, som jeg nok for Gud och allde Verden den veld vere bekiendt. Gud haffuer effter sin gud domelig Vill, effter som hand ved best, huad voss er tienlig i dete ellendige Liff, till skekett mig ofte Sorig och Sygdom och nogelle Gange med min timelig Godes Forrengelsse bade af skadelig Ilde brand, som jeg aff Gudss Till ladelsse haffuer verett hiemsøgt med, saa aff Finderness vfor modendiss Ind falld, som mig min For mue haffuer fraa taget. Gud haffuer dog alletid ind till dene Dag hiwlpet mig, saa jeg haffuer dog alle Tid haft en erlig Støke Brød och i alld min Saarig och Gen vordig hed trøstett mig ved Gud och hanss saalig vor¹⁾ och satt mig det for Ø[y]ne, att dene korte Tidss Gen vor dig hed och Lidellss er icke den Herlighed ver, som Gudss Søn min Frellsser och Sallig giørere haffuer mig och alle tro Krestene i Hemerigess Glede och Sallighed bered. — —

B.

Anno 1631 den 19 [Jan.], som vaar en Vonssdag Morgen, der Kloken var i mellem 3 och 4, da bleff min Datter *Talle* fød, och var det Stenbukess Tegen och sist vdi Nyett. Gud lade hinder opvoge Gud till Ere, sine Forelledere till Glede. Den 23. bleff hun ved Dauen²⁾ ind pllantett i Gudss Kierke och Menighed.

Anno 1632 den 4. Aprilless, som var en Torsdag Afften, der Kloken var wed 8, daa bleff min Søn *Johan Vrne* fød. Den siuende, som var en Søndag, bleff hand ved Doben ind pllantt i Gudss Kierke och Meninghed.

Anno 1632 den 13. Martiss gik jeg vdi Kierke effter min Søn *Johan Vrne*, och som jeg var vnder Prædeken i Kiercken, kom der Bud till mig, att der var Illd løss hieme. Der jeg daa

¹⁾ o: Ord.

o: Daab en.

kom hiem, var Garden affbrend, fik jeg ike mere redett end min Seng, jeg laa paa, och Amenss Seng och en Fur Kiste, var en Kllede Kape vdi, en forett Kabe, en Kllede Skiørtt, en Pente-vanss(!) Skiørtt, nok en Lyse Kiste med nogen faa Lyss vdi, nok 2 Skrin med *Lauess* Bøger vdi, nok tu Skrin aff min egen, den ene var der tro¹⁾ vdi, den anden var der nogen Knepelings Krauer vdi och nogen Peller, min Forlegelsse²⁾ och nogen anden, nok Børness Skrin med deress Kleder och *Johanss* Vhr och Klederne; till den bleff redet 6 Ten Talerkenner och 1 Ten Fad, en huidsømss Dug och 2 Stakett Drellss Duge, som var bred paa Bordett, 4 Ten Briker.

2. Lave Urnes Optegnelser.

En kort Fortegnelse paa erligh och velb. Mand *Laffue Vrnne*³⁾ hanss aadelige Herkompst bodde paa feederne oc møderne kortteligen.

Hand waar barnne fød y Norge paa Siøboe y Skien y Bradtz-biergleen, ahr epter Christj Fødtzell 1601 den 9 Martzj Klocken y meilomb 6 oc 7 slett y Wectenss Theegen.

Hanss Faader var erlige oc welbiurdige Mandt Johann Vrnne thill Walssiøe. Hanss Moder wahr erlig och velb. Frue Thale vhon Millen. Hanss Faader Faader wahr erlig och velb. sallig Mand med Gud Claus Vrnne thill Belthebiery, D. R. R. oc Prop.⁴⁾ udj Lunde Capitell, erlig och velb. strenge Riider Heer Laffue Vrniss oc Frue Sidtzele Jenss Dothers⁵⁾ Søn thill Bosserup. Hanss Moder Faader wahr erlig velb. sallig med Gud Palle vhan Millen thill Lundtzgard, sallig Hanss vhan Millens oc Frue Ellen Vifeldtz Sønn till Lundtzgard. Hanss Faader Moder waar erlig velb. sallig med Gud Frue Margrette Throlle, saalig Heer Jacop Throlliss oc Frue Kiersten Schaffuiss Dater thill Lillø ø. Hanss Moder Moder wahr erlig velb. sallig med Gud Fru Anne Knob,

¹⁾ o: Traad.

²⁾ Pelle o: en Slags Silketøj, Forlegelse o: Brystdug.

³⁾ Lage Urne til Bontofte, se ovenfor.

⁴⁾ o: Provst.

⁵⁾ af Slægten Ribbing.

sallig Laffridtz Knobs oc Fru Sidtzelle Walckendorps Dother thill Gylleboe.

Anno 1588 den 28 Jullij, som waar den Søndag for s. Olluffs Dagh, stoed min kierre Faaders oc Moders Brylupe paa Walssøgar.

Anno 1612 Om S. Olluff Daug stod min Søster *Annes* Bryllup paa Gylleboe med erligh oc velb: Mand *Johann Spaarre*¹⁾ thill Knapstrup.

Anno 1620 den 5. February døde min sallig Søster *Anne* paa Knapstrup vdi Sieland vdi Barselseng och bleff begraffuen den 20. Februarj vdi Rodskyld Domb Kierke. Gud ver hinder naadig.

Anno 1619 den 17. October stod min Søster *Ingers* Bryllup paa Gylleboe med erlige och welb. Mandt *Wolff Brejde*²⁾ thill Haadersleff.

Anno 1620 den 2. Augusti døde min s: Fader³⁾ paa Wallsø en Vnsdag och bleff begraffuen y Lund Dom Kirche och indsatt y Beltebjerg Kirche, var hans Alder 77 Aar.

Anno 1621 den — stod min Broder *Claus Wrnis* Bryllup i Ysted med Jomfru *Hillebor Mormand*⁴⁾.

Anno 1623 denn — January stod min Broder *Palle Wrnis*⁵⁾ Brøllup paa Gyllebo med Jomfru *Thalle Wlstand*.

Anno 1622 den — bleff min Syster *Inger Vrnis* Brøllup — e. och velb. Mand *Christoffer Harmbierch*⁶⁾.

Anno 1630 denn 19. Septemb. stod min Broders *Folmer Wrnis*⁷⁾ Bryllup y Windse⁸⁾, gik hand y mellem *Mons Kaas*, min Fader och mig, med e. velb. Jomfru *Anne Dyre* til Linderumsgaard.

Anno 1630 den 2. October fick jeg min hierte allerkieriste

¹⁾ Johan Sparre til Knabstrup, svensk Rigsraad og Overstatholder i Mainz, 1587—1632 (D. A. A. XXI, 472).

²⁾ Volf Breide til Vorgaard (ib. 471).

³⁾ Johan Urne til Valsø.

⁴⁾ Bryllupet stod i September.

⁵⁾ Palle Urne til Gyllebo og Bontofte (ib. 472). Thale Ulfstand angiver 18. Jan. 1624 som Bryllupsdag.

⁶⁾ Christopher v. der Harberge.

⁷⁾ D. A. A. XXI, 473.

⁸⁾ o: Odense.

Jomfru *Johanne Kaas*, Mongs Kaasess Datter til Timandsholm, i Nyborg, førte jeg hinde til Gyllbo och laad jeg mig vie til hinde Vnsdag den $\frac{6}{18}$ October. Gud giffue os Lycke och Salighed och med lige Tolmodighed och lige Død, som Gud vill haffue och i din Haandt baade Siell, Liff, Aandt.

Anno 1600 stod *Mogens Kaas*¹⁾ til Timendt holm Brylup paa Vorgord y Vendssysell med e. v. Jomfru Anne Jull, s. Peder Julls Datter aff Alssted, alle Helgen Dag.

Anno 1602 bleff *Johanne Kaas* fød paa Aas vdi Faste nogit før Paasche. Om s. Hans Dags efter 9 samme Aar døde hindes Moder och bleff begraffuen y Taars.

Anno 1582 bleff Jomfru Anne Jull [født] paa Alsted.

Anno 1572 bleff Mons Kaas fød paa Aas, och stod hans Foreldris Brylup [paa] Todbyll y Ty — Erich Kaas, Johanne Styge.

3. Optægnelser af Margrete Mühlheim²⁾, Henrik Unger.

Hielp Gud altid.

Her ehr en liden Opschrift paa min Fødtzel Tid og den Sted, som det var, og huor jeg hafe vert siden.

Anno 1661 d. 9. Septembr., en Mandag Morgen Klochen 9, er jeg fød paa Grindste i Vester Brønderslef Sogen, og blef jeg

¹⁾ Mogens Kaas til Aas og Tidemandsholm (Børglum H.), som han købte 1606, kaldes 1604 til Nibstrup, som han 1624 havde i Forpagtning af Fru Magdalene Ahlefeldt og 1632 solgte til Kirsten Juul, levede 1635. Fru Anne Juul døde 30. Juni 1602. Datteren Johanne Kaas g. m. Lage Urne til Bontofte.

²⁾ Familien Mühlheim, førte i sit paa langs delte Skjold til venstre en halv sort Ærn, til højre 2 hvide Møllehjul, paa Hjelmten et Hjul. Hans Volf Mühlheim, gift med Tale Urne, boede først paa Grindsted, derpaa i Vester Møllerup (1666), død 3. Dec. 1701 og ægtede efter sin Hustrus Død i 1682 en uadelig, Malene, der nævnes 1703—4. Han havde Døtrene Tale, Bente (f. 1678 † 1700), Margrete (f. 1661 † 1744 i Svennum), Anna Sofie, g. m. Major Peder Motzfeldt, der 1708 boede paa Møllerup, 1710 paa Nibstrup (Danske Atlas V, 366), og Anna Stygge, g. 1698 m. Axel Arenfeldt til Ruggaard, Nibstrup og Tidemandsholm, Oberstltn., † 1745; hun boede 1748 paa Delle i Størdal Præstegaard (D. Adels Aarbog X, 19). Disse Søstre arvede Tidemandsholm og vistnok ogsaa Nibstrup efter Johan Urne, deres Morbroder. — 1652 nævnes Balthasar v. Mühlheim. Anna Elisabeth v. M. († 1702 i Svendborg), var gift med Kaptejn Claus v. Rønne til Holmdrupgaard † 1673 (Pershist. Tidsskr. II, 74, 360).

der hoss min sl. Forældre, til di flyttet til Vester Mellerup i Jerslef Sogen, og blef jeg stedtze hoss dennem, till jeg kom til min Mor Moder, vlb. Frue Johanne Kaas til Nibstrup, og kom jeg der Anno 1670 d. 3. Aprili, og blef ieg saa der hoss hinder, til Gud allermegtigste bort kalde hinder, som var Anno 1684 d. 29. Martj, og blef ieg siden paa Gaarden hoss min sl. Morbroder velb. Mand Johan Vrne, saa lenge som hand var der, siden flyttet hand her til Tidmandtzholm Anno 1691 den 1 May, og blef ieg saa hoss hannem, til Gud allermegtigste ogsaa bort kalte hannem, som schede Anno 1699 d. 4. Augusti, og blef ieg saa her til skiftet blef, som var Anno 1700, som begyntes effter ny Stil d. 10. Februarj og entess d. 23. Febr., og dend samme Tid bleff jeg forloffuet med min hierte aller kiereste Mand *Hendrich Vnger* til Egeberig, og blef det sluttet i Jesu Nafn her paa Tidmandtzholm Anno 1700 d. 22. Aprilis. — —

(Med en anden Haand):

Anno 1684 d. 29 Martij som var en Løfuer dag føren Paaske dag, daa døde min gode nu sl. Mormoder, erlig och welb. Frue *Johanne Kaass*, sl. *Lawe Vrenss* til Nibstrup, och fich et meget sagt och sallig Endeligt af denne Jammer och bedrøffuelig Werden i min kiere Forældress och Morbroderss och Sødskendess Nerwerrelsse, som daa var til stede, och døde hun her paa hindess Gaard Nibstrup och stod hindess Hensettelse der samme stedtz d. 21. Aprili, och blef siden hindess sl. Lig ført hen til Torss¹⁾ Kierche effter hindess egen Begierring. Hindess Begering var altiid med den gammel Simeonis Sang: Herre, lad nu din Thienere fare i Fred, som Du hafuer sagt, thi mine Øgen hafuer seet din Frelsser. — —

Dette er skriffuen paa Nibstrup d. 25 Aprilli Anno 1684. Och det er min Ynsk, at ieg inden en stachen Tid motte findess hos min gode sl. Mormoder i Hemmerigess Riige.

Margrete Mylheim egh.

Anno 1688 d. 5. Marti døde min gode sl. Moder velb. Frue *Talle Vrne* paa Vester Mellerup, og stod hindess Hen-

¹⁾ o: Taars.

sættelse den 26. Marti og er hindess Begræffuelse i Jerslef Kierche.

Anno 1700 d. 14. Martj effter ny Stil da døde min sl. Søster welb. Jomfru *Bente Mylheim* paa Vester Mellerup, og staa hindess Hensættelse der sammestedt d. 2. Aprili.

Anno 1699 d. 4. Augusti Klochen 8 om Aften døde min sl. Morbroder *Johan Vrne*¹⁾ til Nibstrup og Tidmandssholem — —, og Anno 1681 Philip Jacobi flytted hand hid, og nesten i 5 Aar di sidste hafuede hand aldrig en Helbred Stund. Og stod hans Begræffelse her paa Tidmandzholem d. — Agusti i mange Got Folchess Nerverelse, som den Tid var her, og blef hanss sl. Lig ned sat i Jerss Kirche.

4. Henrik Ungers Optegnelser.

Ao 1702 d. 4. Januari om Natten Klochen 10 blef min kieriste *Margrette Mylheim* af Gud forløst og velsignet med en vng Datter, blef kaldet *Thalle Dorete Vnger*.

Ao 1702 imellem den 9: og 10: de Januarj bortkaldede Gud allermegtigste min hierte aller kieriste Frue *Margrete Mylheim* fra denne Verdens Uroe og Møye.

Hvem var Hans Jonassøn Mangors Hustru?

Af Chr. M. Munthe.

Hans Jonassøn Mangor (f. 1655, † 1734), som var Godseier og boede paa Gaarden Fos i Sogndal i Sogn, er som Præstesøn¹⁾

¹⁾ D. A. A. XXI, 473.

²⁾ Hans Fader Jonas Elovius (latiniseret for Jon Ellefssøn), Sognepræst til Manger, var (som af Hr. Ingeniør Ch. Delgobe i Lampes „Bergens Stifts Biskoper og Præster“, Rettelser og Tillæg II S. 335 antaget) fra Gaarden Slagstad paa Bjarkø i Senjen (Tromsø Amt) og Søn af Ellef Jonssøn paa Slagstad, der bl. a. nævnes paa et Skattemandtal fra 1611. Slagstad omtales gjentagende Gange i Diplomatariet (første Gang 1370, D. N. VI S. 320). At man allerede i 1521 finder en „Tordt Ellefsen paa Slagstad“ synes at tyde paa, at den heromhandlede Slægt er gammel der paa Stedet.

Fra Hr. Jonas Elovius' ældste Søn, Raadmand og Stadskonduktør Elovius Mangor (g. m. Johanne Heerfordt, se: Lengnick's Stamtavle Heerfordt) nedstammer den endnu levende norsk-danske Slægt Mangor.